

Eigen-wijs

Een trimestriële uitgave van VONAC, het nascholings- en pedagogisch begeleidingscentrum van
VOOP – Vlaams Onderwijs OverlegPlatform.

Jaargang: 3

Nummer: 9, april 2004

In dit nummer vind je:

Wegwijs

Voorwoord (p. 1)

(...de laatste, alweer...)

Wie, waar & hoe? (p.2)

(wegwijs in het VONAC landschap)

School in de kijker

“Levenslust”,

door Christiane Samaey (p.3)

(Christiane trok naar de Lennikse bossen)

April thema

“De Codekraker. Een behandelingsprogramma voor kinderen met ernstige leerstoornissen.”, door Christiane Samaey (p.5)

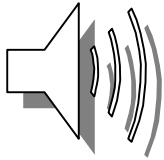
Prikbord

Onder deze rubriek kan eenieder die zich geroepen voelt zijn opmerkingen, vragen, suggesties en dergelijke kwijt. (p.7)

Agenda

Wat voor interessants is er te doen? (p.11)

(het nascholingsseizoen loopt op zijn laatste benen)

Wegwijs

Voorwoord:

In tijden waarin het zonnetje ons maar niet de nodige lentekriebels wil geven en de examenkoorts langzaam maar zeker begint te stijgen, zorgen wij weer voor een moment van boeiende lectuur!

Al is het schooljaar nog lang niet afgelopen, toch kondigen wij alweer de laatste nieuwsbrief voor dit jaar aan. De laatste loodjes zullen voor velen onder jullie nog zwaar wegen. Daarom steken we jullie graag een hart onder de riem door jullie wat voorbarig een fijne zomervakantie toe te wensen!

Veel leesplezier met onze negende Eigen-Wijs !

Prettige vakantie en tot volgend schooljaar!

Colofon:

✉ Verantwoordelijke uitgever voor deze nieuwsbrief is Linda Van Looy, Middelveld 5, 1860 Meise.

📄 Eindredactrice is Katty Elias - k Elias@vub.ac.be of telefoonnummer 02/629 21 51.

📖 Eigen-Wijs verschijnt trimestrieel, met een oplage van 92 exemplaren.

Wie, waar & hoe:

- ☑ *Linda Van Looy* (lvlooy@vub.ac.be) , tel: 02/629 21 51 - voorzitter
- ☑ *Jeanine Billens* (jbillens@vub.ac.be) , tel: 02/629 24 51 - ondervoorzitter
- ☑ *Simone Weise* (simone.depondt@belgacom.net) - penningmeester
- ☑ *Katty Elias* ([kelias@vub.ac.be](mailto:k Elias@vub.ac.be)) , tel: 02/629 21 51- secretaris - coördinator nascholings- en pedagogische begeleidingsdienst
- ☑ *Mike Vrijzen* (mvrijzen@vub.ac.be) , tel: 02/629 24 09 - pedagogisch adviseur secundair en volwassenenonderwijs
- ☑ *Christiane Samaey* (csamaey@vub.ac.be) , tel: 02/629 12 20 - pedagogisch adviseur kleuter- en lager onderwijs

📍 Wij zijn gevestigd op het volgende adres:

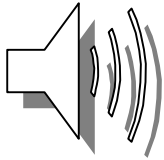
VONAC
P/a VUB-IDLO – lokaal 3B202
Pleinlaan 2
1050 Brussel

☎ Ons algemeen telefoonnummer is: 02/629 21 51

📠 Faxen kan ook altijd op het volgende faxnummer: 02/629 36 36

💻 Meer en andere informatie (o.a. deze en alle onze vorige nieuwsbrieven) vind je ook op onze website: www.voop.be

Vragen? Opmerkingen? Geef ons gerust een seintje!

School in de kijker

“Levenslust”

Gesubsidieerde Vrije Lagere School voor Buitengewoon Onderwijs

Christiane Samaey
pedagogisch adviseur

In deze nieuwsbrief staat de school LEVENSLUST –buitengewoon lager onderwijs in de kijker.

Deze school, gelegen in een prachtig domein, startte op 1 september met een kersverse directeur. De heer Rudy Charot, ondersteund door een gedeeltelijk vernieuwd schoolteam, staat aan het hoofd van de school.

De school is gelegen aan de Scheestraat 74 te 1750 Lennik waar je hen kan bereiken op het nummer 02/568 11 09. Ze maakt deel uit van de vzw LEVENSLUST.

Zowel externe als interne leerlingen zijn er welkom.

Kinderen vanaf 6 tot 13 jaar met leer- en/of gedragsproblemen worden begeleid uitgaande van een individueel handelingsplan. Naargelang hun mogelijkheden krijgen ze onderwijs aangeboden van het type 1 (licht mentale handicap), het type 3 (gedrags- en emotiestoornissen) of het onderwijstype 8 (leerstoornissen). Naast deze indeling bestaat er een functionele klas voor 12-13 jarige kinderen van leerniveau eind eerste leerjaar. Deze kinderen leren concreet werken; bijvoorbeeld de bus nemen, naar de bakker gaan, leren omgaan met geld.

De kinderen worden in kleine leergroepen verdeeld en elk op hun eigen tempo en niveau begeleid. Via een ervaringsgerichte aanpak worden ze opgevoed tot “zelfredzame wereldburgers” met een “open geest”.

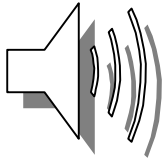
Leerlingen optimale ontwikkelingskansen bieden en begeleiden zodat ze kunnen opgroeien tot gelukkige, positief denkende en kritische jongeren, is dan ook de hoofddoelstelling van de school. Concreet gezien krijgen de leerlingen, elk op hun niveau, het leeraanbod dat nodig is om gestructureerd te werken. Er wordt voornamelijk gestreefd naar individuele leerbegeleiding, maar er wordt ook aan gezamenlijke activiteiten voor taal, wereldoriëntatie, muzische vorming en lichamelijke opvoeding in de leergroepjes gewerkt (groepswerk, weekplanner, klassikale activiteit, klassenoverschrijdend werk). Wiskunde wordt hoofdzakelijk individueel aangebracht.

In het medisch pedagogisch instituut (MPI), gelegen in hetzelfde domein, genieten de leerlingen van extra begeleiding en ondersteuning. De school werkt ook samen met het Centrum voor Leerlingenbegeleiding van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (CLB).

Verder hecht de school veel aandacht aan bewegingsvorming. Het domein op zich biedt veel bewegingskansen die vanzelfsprekend benut worden. De drie jongste klassen gaan één keer per week gedurende twee uur zwemmen, zodat de kinderen effectief de kans krijgen te leren zwemmen.

Levenslust organiseert vele activiteiten rond en om de school. Het domein verkennen, samen naar de bibliotheek gaan, verkeersregels leren en toepassen, MOS (milieu op school)... gebeurt het hele jaar door. "Verkeer" alsook "MOS" lopen onder de vorm van projecten. Beide projecten zijn klassenoverschrijdend.

Tot slot hecht de school veel belang aan een nauwe samenwerking van ouders met het schoolteam. Dit betekent dat ouders en schoolteam op opvoedkundig vlak gelijklopend denken en handelen, en samen het kind leiden en begeleiden in opvoeding en onderwijs.

April thema

De codekraker.

Een vernieuwend en efficiënt behandelingsprogramma voor kinderen met (ernstige) problemen op het gebied van technisch lezen.

Christiane Samaey
Pedagogisch adviseur

Niet vlot kunnen lezen zorgt voor heel wat problemen. En dit reeds in het basisonderwijs. Vijf à tien procent van de kinderen wordt met de gevolgen van dit ernstige probleem geconfronteerd.

De schoolloopbaan van kinderen met een leesachterstand wordt zwaar gehypothekeerd. Door het trager lezen neemt de leesachterstand t.o.v. de leeftijdsgenootjes toe. En ook voor alle andere vakken kunnen er moeilijkheden optreden. Het lezen van teksten voor het domein wereldoriëntatie, het begrijpend lezen bij rekenkundige opdrachten,... worden een extra opgave. Dikwijls moeten deze kinderen een jaartje “overdoen” of worden naar het buitengewoon onderwijs doorverwezen. Daarom is het belangrijk om zo vroeg en zo efficiënt mogelijk in te grijpen.

Vanuit het werkveld komt regelmatig de vraag naar een behandelingsprogramma voor kinderen met ernstige leesproblemen. **De Codekraker** beantwoordt aan deze vraag.

De auteurs van “De Codekraker” gaan uit van twee stellingen. Enerzijds is het geautomatiseerd technisch lezen een noodzakelijke voorwaarde om tot het begrijpend lezen over te gaan. Anderzijds gaat het vaak om een gebrek aan automatisering van de woordherkenning, ongeacht of het een primaire of secundaire leesstoornis betreft.

De voornaamste doelstelling van deze methode beoogt het verbeteren van de sublexicale decodeervaardigheid en dit aan de hand van het stabiliseren van de letterkennis en het automatiseren van de herkenning van de sublexicale eenheden. Onder sublexicaal decoderen verstaat men de vaardigheid om woorden te herkennen door eenheden kleiner dan het woord zelf (lettergroepen en letters) te ontsleutelen. Dit resulteert in vlotter lezen, het vergroten van competentiegevoelens en leesplezier, om tenslotte tot begrijpend lezen te komen. Deze drie stappen vormen de andere doelstellingen van dit leesleerprogramma.

De Codekraker is bedoeld voor logopedisten, orthopedagogen, leerkrachten en taakleerkrachten die kinderen met (ernstige) leesproblemen op het gebied van technisch lezen begeleiden. Het is zowel voor kinderen uit het gewoon lager onderwijs als uit het buitengewoon lager onderwijs bestemd, met een leesniveau van 1 tot 30 maanden. Het programma kan zowel alleenstaand als in combinatie met andere behandelingsmethoden gebruikt worden.

De Codekraker omvat 320 leesbladen met hoofdzakelijk klankzuiver gespelde woorden die in *acht oefenlagen* onderverdeeld worden (van laag 0 tot en met laag 7). Zodoende kan men altijd een niveau kiezen dat zo dicht mogelijk aansluit bij de leesontwikkeling van het kind. Men is dus niet verplicht vanuit de beginfase te vertrekken. Dit werkt positief in op het kind en vermijdt langdurige herhalingen.

De *eerste twee lagen* bestaan uit mkm-woorden met maximale overlap. Dit wil zeggen dat er bij twee opeenvolgende woorden slechts één grafeem verschilt. De plaats van dit grafeem wordt meermaals gewijzigd en alle geselecteerde grafemen komen genoeg aan bod. Doelstellingen zijn hier het stabiliseren van letterkennis en het aanzetten tot het automatiseren van de decodeervaardigheid.

De *volgende laag* bestaat nog steeds uit mkm-woorden maar eveneens uit mkm -pseudo-woorden. Hier is de doelstelling het automatiseren van de decodeervaardigheid. Men veronderstelt dat de grafemen hier grotendeels gekend zijn.

De *volgende twee lagen* bestaan respectievelijk uit mmkm- en mmkm-woordvormen. Het automatiseren van de decodeervaardigheid blijft hier een doelstelling, alsook het opbouwen van orthografische kennis m.b.t. de mogelijk voorkomende medeklinkerverbindingen in het Nederlands.

De *voorlaatste laag* bestaat uit mmkm- en mkmm-woorden. Nu worden geen pseudo-woorden meer gebruikt. De verdere automatisering van de leesvaardigheid wordt hier gestimuleerd door wisselend gebruik van medeklinkerverbindingen vooraan en achteraan het woord.

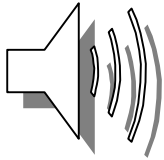
De *laatste laag* bestaat uit tweelettergrepige woorden. Deze bestaan niet alleen meer uit klankzuivere woorden maar eveneens uit woorden waarvan de uitspraak door allerlei regels bepaald wordt.

De Codekraker beschikt over een degelijke uitgewerkte theoretische onderbouw waarin de taalontwikkeling van het kind zijn plaats inneemt. De doelstellingen worden nooit uit het oog verloren en leiden naar een efficiënt automatiseren van leesvaardigheden. Tenslotte, een regelmatige gevisualiseerde feedback op grafieken van de leesprestaties van het kind, werken motiverend en leiden zodoende tot meer leesplezier.

Het behandelingsprogramma **De Codekraker** ligt ter inzage bij VONAC. Voor meer informatie kan je contact opnemen met Christiane Samaey (csamaey@vub.ac.be) of telefonisch: 02/629 12 20.

Het behandelingsprogramma kan besteld worden bij uitgeverij de boeck.

Zie ook www.codekraker.be.

Prikbord

Deze rubriek staat open voor eenieder die zich geroepen voelt iets te vragen, te suggereren, op te merken, te informeren...

Hoe kwaliteitsvol is je school?...of over zelfevaluatie.

Men onderscheidt vier vormen van kwaliteit:

- de eerste maar ook de moeilijkste, is de **maatschappelijke kwaliteit**. Het gaat om de vraag van wat de maatschappij en ouders van de school verwachten m.n. kindvriendelijkheid, de manier waarop men omgaat met ouders en kinderen, de info naar ouders e.d.
- Met **gebruikerskwaliteit** bedoelt men participatie van leerlingen.
- En voelen de kinderen zich wel goed op de school? Hier gaat het om de **proceskwaliteit**.
- Tenslotte focussen we ons op het verkregen resultaat of de **productkwaliteit**.

No doubt: onze scholen scoren het maximum!

Symposium "Ruimte voor Inclusief Onderwijs".

Het jaar 2003 - en dit tot en met 31 maart 2004 - werd uitgeroepen tot Europees Jaar voor Personen met een Handicap. Om dit bijzondere jaar een extra dimensie te geven organiseerden het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap samen met het Departement Onderwijs en met de steun van de cel Gelijke Kansen in Vlaanderen, een Symposium **over hefboomen en randvoorwaarden ter realisatie van inclusief onderwijs in Vlaanderen** voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Het komen tot een memorandum dat eventueel richtinggevend zou kunnen zijn voor het uittekenen van het nieuwe onderwijsbeleid en kon voorgelegd worden aan alle politieke partijen als inspiratiebron voor de opmaak van het komende regeerakkoord, was hiervan het uiteindelijke doel.

Het Symposium nam plaats in De Factorij te Schaarbeek op 16 januari 2004.

Het Symposium richtte zich tot beleidsverantwoordelijken en betrokken actoren uit het middenveld en niet tot de individuele leerling, ouder en leerkracht, noch tot de individuele school of erkende welzijnsvoorziening. Het debat over de vraag "voor wie" en "waar" werd hier niet gehouden maar wel over "hoe" men het actuele onderwijs kan

aanpassen waardoor kinderen en jongeren met specifieke onderwijsbehoeften toegang krijgen tot een kwaliteitsvol persoonlijk onderwijstraject binnen gewone scholen.

Voorafgaand aan het Symposium werd er reeds een voorontwerp van memorandum voorbereid, gegroeid vanuit schriftelijke reacties van onderwijs- en welzijnsorganisaties op de nota "Inclusief Onderwijs/ Leven". Dit ontwerp zorgde voor stof tot verdere discussie tijdens het Symposium. In zes thematische workshops werden op basis van vooraf bepaalde stellingen debatten gehouden die hielpen het definitieve memorandum vast te leggen.

Volgende thema 's kwamen aan bod:

- financieringsmechanismen;
- doelmatigheidsbeleving bij leerkrachten via het samenspel met begeleiders, ondersteuners;
- positie en betrokkenheid van ouders;
- schoolvisie, schoolmissie en maatschappijvisie;
- curriculumdifferentiatie in de verschillende onderwijsniveaus;
- rechtenbenadering.

Het definitieve opgestelde Memorandum en Aanbevelingen voor het Beleid vertrekt vanuit basisprincipes die de visie over inclusief onderwijs weergeven. Zo gelden o.a. als basisprincipes dat " *elk kind recht heeft op kwaliteitsvol onderwijs, gericht op een optimale persoonlijkheidsontwikkeling, en dit, ongeacht de eigen mogelijkheden en beperkingen, de onderwijsstructuur de onderwijsvorm of het onderwijsniveau waarin het zich bevindt*" en " *Het streven naar inclusie betreft alle domeinen van het maatschappelijk leven en beperkt zich dus niet tot onderwijs als maatschappelijk domein*".

Het Memorandum focust zich op hefboomen en hinderpalen bij de realisatie van inclusief onderwijs, met name:

- recht op toegang tot onderwijs in al zijn aspecten;
- financiering;
- kwaliteit (schoolvisie en -beleid, omgaan met diversiteit, differentiatie);
- haalbaarheid en doelmatigheid;
- partnerschap.

Deze punten worden beargumenteerd en kunnen weerhouden worden als aandachtspunten voor de verdere ontwikkeling van inclusief onderwijs.

Enkele cruciale aspecten worden als Aanbevelingen voor het Beleid geformuleerd en sluiten aan bij het Memorandum. Een duidelijke beleidsoptie, duidelijke rechten en toepassing in samenspraak, het functioneel omschrijven van behoeften en maatregelen en tenslotte een billijk financieringssysteem, worden als elementaire aspecten beschouwd voor een vernieuwd onderwijsbeleid waar **inclusie** de eerste optie is voor alle kinderen.

🔔 Prijs Het Memorandum en Aanbevelingen voor het beleid ligt ter inzage bij VONAC.

Christiane Samaey speelde een belangrijke rol in het tot stand komen van het Memorandum en Aanbevelingen. Voor meer inlichtingen kan je bij haar terecht:

csamaey@vub.ac.be

Kauwgom: gezond of niet?

Kauwgom poetst de tanden. Kauwgom, zonder suiker weliswaar, zou dus goed zijn voor de tanden.

Maar wat gebeurt er met onze maag? Net hetzelfde als met de hond van Pavlov. Wanneer we kauwen, denkt de maag dat er voedsel gaat komen. Zij produceert hiervoor verteringssappen, zolang het kauwen duurt. Maar ze krijgt geen voedsel binnen. De maag werkt dus constant leeg en voor niets. Dit is ongezond!

BANK OF BAK?

Een net lokaal is aangenaam voor elke leerling/cursist!

Wij houden er niet van overal kauwgom te vinden: op de stoelen, onder de tafels, op de vloer,... Voor de kuisploeg is het verwijderen van kauwgom een enorm lastige karwei.

Kauwgom wordt na verloop van tijd zwart. Bovendien is kauwgom pas biologisch afbreekbaar na 25 jaar!

Dus: bank of bak? Bak!!!

Jeugdboekenweek

Van 14 tot 28 maart '04 was het "jeugdboekenweek" in Vlaanderen. En dat zal u geweten hebben: de media stonden er bol van! Voor de aankondiging ervan zijn we te laat, maar vermeldenswaardig is de website, die in het kader van die week werd opgesteld. Je vindt er nog steeds interessante leestips, materialen e.a. op terug, ten einde het lezen niet één week, maar een gans jaar te blijven stimuleren.

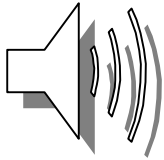
 www.jeugdboekenweek.be .

Abonnementenservice

Iedereen waar we aan dachten heeft een exemplaar van deze nieuwsbrief in de bus gekregen. Toch zullen er geïnteresseerden tussen de mazen van het geheugen geglipt zijn. Vergeef het ons en wees niet boos; laat ons gewoon even weten wie ook nog graag een exemplaar wil ontvangen en we sturen graag dit en alle andere komende nummers op!

Contacteer Katty Elias: tel: 02/629 21 51
fax: 02/629 36 36
E-mail: keliias@vub.ac.be

Adres : VONAC
P/a VUB/IDLO, lokaal 3B202
Pleinlaan 2
1050 Brussel

Agenda¹

De taken van de preventieadviseur in de onderwijsinstelling.

Dat is de titel van een studiedag die PreBes (Beroepsvereniging voor Preventie en Bescherming) organiseert op **donderdag 6 mei 2004** in de gebouwen van het Departement Onderwijs in Brussel.

Niettegenstaande het ontbreken van een organiek ambt voor preventieadviseur in het onderwijs is men binnen de sector bezig met een serieuze inhaalbeweging wat betreft het aanstellen van een preventieadviseur en het voeren van een echt preventiebeleid in de school. Dit is merkbaar in alle netten en op alle niveaus – lager, secundair, kunst, hoger, deeltijds en volwassenenonderwijs.

De taken van alle actoren van de wet welzijn – inrichtende macht, directie, hiërarchische lijn, preventieadviseur en comité – zullen tijdens deze studiedag duidelijk uiteengezet worden.

Er zullen praktische werkinstrumenten aangereikt worden voor het uitvoeren van een aantal van de elementaire taken van de preventieadviseur:

- Het profiel van de preventieadviseur
- De wettelijke reglementering
- Risicoanalyse
- Ongevallenonderzoek
- Het werken volgens een preventieregister
- De verplichte keuringen
- Aankoop en indienststelling van arbeidsmiddelen

Ook de samenwerking tussen de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming (IDPB) en de Externe Dienst voor Preventie en Bescherming (EDPB) zal aan bod komen. Wat zijn de taken van de EDPB? Voor welke items kunnen scholen een beroep doen op specialisten van de EDPB? Wat is het vereiste opleidingsniveau van de preventieadviseur in een school?

---

¹ In deze rubriek is het niet onze bedoeling het totale aanbod van nascholingen, lezingen, cursussen, enz in Vlaanderen weer te geven. De selectie gebeurt volledig ad random, zonder wie of wat dan ook te willen bevoordelen of benadelen.

 Meer inlichtingen over deze studiedag kan u verkrijgen bij:

PreBes
Gouverneur Roppesingel 81A
3500 Hasselt
Tel : 011/28.83.40
Fax : 011/28.83.49
<http://www.prebes.be>
info@prebes.be

Centrum Nascholing Onderwijs Antwerpen

Het nascholingscentrum van de Universiteit Antwerpen organiseert in september een nascholing voor de "*socio-emotionele leerlingbegeleider in het Secundair Onderwijs*".

Heel wat leerkrachten nemen naast hun job als leerkracht wetenschappen of wiskunde ook taken op in verband met de leerlingbegeleiding in hun school. In de basisopleiding kwam dit thema maar sporadisch aan bod. Daarom organiseert het CNO een postacademische vorming voor leerkrachten die socio-emotionele begeleidingsopdrachten in hun school vervullen.

De nieuwe reeksen starten in september 2004 te Antwerpen en in West-Vlaanderen.

 Meer informatie vind je terug op www.ua.ac.be/cno of per telefoon 03/820.29.60.

